

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
магістрантів і молодих дослідників**

«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ХХІ СТОЛІТТІ»

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ТА ЗЕМЕЛЬНОГО
ПРАВА: НАЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР**

29 жовтня 2025 року

Біла Церква
2025

земельної сфери [6, с. 36]. Важливою проблемою є неврегульованість деяких процедур у сфері розмежування повноважень органів влади [4, с. 185]. Додатковою складністю є тривалість та складність розгляду земельних спорів у судах [3, с. 42]. Корупційні ризики у сфері розпорядження землями залишаються значною загрозою для справедливості та ефективності процесу [5, с. 214]. Крім того, національне законодавство потребує подальшої гармонізації з європейськими стандартами [6, с. 45].

Подальший розвиток земельного процесуального законодавства пов'язаний із цифровізацією та інтеграцією кадастру з іншими державними реєстрами [7, с. 80]. Удосконалення процесуальних норм має відбуватися з урахуванням європейського досвіду [4, с. 328]. Спрощення процедур вирішення земельних спорів, зокрема через розвиток медіації, стане важливим кроком до підвищення ефективності [5, с. 276]. Водночас підвищення прозорості та відкритості даних про землю дозволить знизити корупційні ризики та сприятиме сталому розвитку [7, с. 84].

Земельний процес в Україні потребує подальшого реформування, спрямованого на забезпечення прозорості, ефективності та захисту прав громадян [6, с. 47]. Гармонізація законодавства з європейськими стандартами, цифровізація та мінімізація корупційних ризиків є ключовими умовами підвищення ефективності земельних відносин і сталого розвитку держави [4, с. 510].

Отже, ефективне реформування земельного процесуального законодавства є необхідною умовою для забезпечення належного функціонування земельних відносин в Україні. Реалізація комплексного підходу, що поєднує правові, організаційні та технологічні зміни, сприятиме підвищенню рівня довіри до державних інституцій, забезпеченню прозорості управління земельними ресурсами та гармонізації національного законодавства з правовими стандартами Європейського Союзу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 № 2768-III: станом на 12 жовт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 05.10.2025).
2. Про державний земельний кадастр : Закон України від 07.07.2011 № 3613-VI: станом на 12 жовт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text> (дата звернення: 05.10.2025).
3. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII: станом на 12 жовт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 05.10.2025).
4. Грищенко І. С. Земельне право України : підручник. – Київ: Юрінком Інтер, 2020. – 512 с.
5. Шульга М. В. Земельне право : навчальний посібник. – Харків: Право, 2019. – 368 с.
6. Кулинич П. Ф. Проблеми удосконалення земельного законодавства України // Право України. – 2021. – № 3. – С. 35–47.
7. Власенко Н. В. Цифровізація земельних відносин в Україні: виклики та перспективи // Юридична наука. – 2022. – № 2. – С. 78–85.

УДК: 339.72:061.1(477)

КОСТЮК Р.М., магістрант

Науковий керівник – **МАЛИШКО І.В.**, старш. викладач

Білоцерківський національний аграрний університет

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ: ДОСЯГНЕННЯ, ПРОБЛЕМИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Досліджено еволюцію співпраці України з Міжнародним валютним фондом (МВФ), визначено ключові досягнення та проблеми реалізації програм, а також сформульовано рекомендації для підвищення ефективності взаємодії у період зовнішніх шоків.

Ключові слова: МВФ, макрофінансова стабільність, програми кредитування, інституційна спроможність, соціальний супровід.

Співпраця України з МВФ розпочалася у 1992 році й відтоді стала одним із ключових чинників макрофінансової стабільності держави. Фонд виконує роль кредитора останньої інстанції, джерела технічної допомоги та каталізатора донорської координації [1]. Протягом

цього періоду було укладено понад десять програм фінансування, серед яких Stand-By Arrangement, Extended Fund Facility та інші інструменти [2].

Програми МВФ сприяли стабілізації макроекономічної ситуації, зокрема зниженню інфляційного тиску та підтриманню валютного курсу у кризові періоди [1]. Важливим результатом стало відновлення доступу України до міжнародних ринків капіталу, що було неможливим без довіри інвесторів до програм Фонду [2].

Умови програм та технічна допомога МВФ сприяли санації проблемних банків, впровадженню стрес-тестів і посиленню банківського нагляду, що підвищило стійкість фінансової системи [4]. Наявність діючої програми МВФ виступала сигналом для інших міжнародних партнерів – ЄС, Світового банку, ЄБРР – і дозволяла мобілізувати додаткові ресурси у кризові періоди [6], [7]. Угоди з Фондом також стимулювали податкові, бюджетні та енергетичні реформи [8].

Попри позитивні результати, співробітництво супроводжувалося низкою труднощів. Умови МВФ часто вимагали непопулярних заходів – підвищення тарифів, скорочення бюджетних видатків, реформування пенсійної системи, що викликало соціальне невдоволення та політичний опір [2], [9]. Жорсткі фіскальні заходи без належного соціального супроводу підсилювали соціальну напругу та знижували підтримку реформ серед населення [3]. Інституційні слабкості, корупційні ризики та кадрові дефіцити обмежували якість імплементації програм [4], [9]. Невиконання зобов'язань неодноразово призводило до заморожування траншів і втрати довіри ринків [3]. Особливої актуальності проблема співпраці з МВФ набула у воєнний час, коли потреби оборони та відновлення суперечать вимогам фіскальної жорсткості [7]. Програма EFF 2015–2019 сприяла макростабільності після анексії Криму та початку конфлікту на Донбасі, включаючи зобов'язання щодо посилення банківського нагляду й фіскальної дисципліни [1]. У період пандемії COVID-19 та війни 2022 року МВФ оперативно надав фінансування, що допомогло стабілізувати бюджет і мобілізувати міжнародну допомогу [3]. Банківські реформи, передбачені програмами, призвели до санації проблемних установ та підвищення вимог до капіталізації [4].

Рекомендації та висновок. Співпраця з МВФ принесла Україні важливі макроекономічні вигоди та стала катализатором реформ і міжнародної координації. Водночас для повної реалізації позитивного потенціалу необхідно:

1. розробити публічні поетапні плани імплементації з чітким розподілом відповідальності та строків.
2. забезпечити соціальний супровід реформ через адресні програми підтримки та перекваліфікації.
3. інвестувати в інституційну спроможність і антикорупційні механізми.
4. відстоювати у переговорах із МВФ гнучкість умов у кризових ситуаціях.
5. використовувати програми МВФ як платформу для координації донорської допомоги з ЄС, Світовим банком та іншими партнерами

Реалізація цих заходів дозволить підвищити передбачуваність економічної політики, зміцнити довіру до державних інституцій і забезпечити стійкий розвиток навіть у складних соціально-політичних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міжнародний валютний фонд. Україна: звіт персоналу щодо Угоди за Розширеною фінансовою програмою (Extended Fund Facility) 2015 року. – Вашингтон: IMF, 2015. – 84 с. Режим доступу: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2015/cr15218.pdf> (дата звернення: 06.10.2025).
2. Міжнародний валютний фонд. Україна: запит на Stand-By Arrangement; пресреліз і звіт персоналу. – Вашингтон : IMF, 2020. – 96 с. Режим доступу: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/06/09/pr20239-ukraine-imf-executive-board-approves-18-month-us-5-billion-stand-by-arrangement> (дата звернення: 06.10.2025).
3. Міжнародний валютний фонд. Надзвичайна допомога та політичні заходи у відповідь на війну в Україні: механізми та фінансування. – Вашингтон: IMF, 2022. – 34 с. Режим доступу: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/10/07/pr22343-imf-approves-emergency-financing-support-to-ukraine> (дата звернення: 06.10.2025).

4. Міжнародний валютний фонд. Ukraine. Country Report No. 23/400. Ukraine: Selected Issues and Statistical Appendix. – Washingto: IMF, 2023. – 112 с. Режим доступу: <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/CR/2023/English/1UKREA2023004.ashx> (дата звернення: 06.10.2025).

5. Міністерство фінансів України. Макроекономічний огляд і звіти про виконання бюджету. – Київ: Міністерство фінансів України, 2019–2024. Режим доступу: <https://mof.gov.ua> (дата звернення: 06.10.2025).

6. Світовий банк. Ukraine Economic Update (Економічний огляд України). – Вашингтон: World Bank, 2019–2024. Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication> (дата звернення: 06.10.2025).

7. Європейський банк реконструкції та розвитку. Стратегія діяльності ЄБРР щодо України на 2021–2024 роки. – Лондон: EBRD, 2021. – 28 с. Режим доступу: <https://www.ebrd.com/ukraine.html> (дата звернення: 06.10.2025).

8. Åslund, A. Україна: що пішло не так і як це виправити / Anders Åslund. – Вашингтон; Нью-Йорк: Peterson Institute for International Economics; Columbia University Press, 2015. – 274 с. – ISBN 9780881327014.

9. Гетьманчук Я., Козак О. Макроекономічна політика України: виклики і реформи. – Київ: Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2020. – 156 с.

10. Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD). Роль МВФ у підтримці країн з низьким рівнем доходу та в світовій економіці. – Paris: OECD Publishing, 2022. – 64 с. Режим доступу: <https://www.oecd.org> (дата звернення: 06.10.2025)

УДК 342.95

БЛОЩЕНКО В.І., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ

Досліджено правовий режим земель сільськогосподарського призначення в Україні, його сутність, структуру та особливості правового регулювання. Проаналізовано законодавчі норми, що визначають порядок передачі земель у власність і користування громадянам, підприємствам, науковим та освітнім установам. Висвітлено обмеження щодо набуття права власності на такі землі іноземними суб'єктами. Розглянуто позиції вчених щодо належності земель, які одночасно використовуються у кількох цілях, до певних категорій. Акцентовано увагу на необхідності удосконалення правового механізму використання, охорони та раціонального землекористування як ключового чинника продовольчої безпеки держави.

Ключові слова: сільськогосподарські угіддя, сільське господарство, земельні ділянки, охорона земель, власність, правовідносини, виробництво, оренда, продукція, інфраструктура.

Науковці зазначають, що наразі відсутнє чітке законодавче визначення категорії та правового режиму сільськогосподарських угідь, які входять до складу інших категорій земель - лісогосподарського призначення, водного фонду, природоохоронного, оздоровчого чи рекреаційного призначення (зокрема тих, що тимчасово використовуються для сільськогосподарських потреб). На його думку, доцільніше було б вважати, що такі земельні ділянки одночасно належать до кількох категорій земель [1, с. 109].

Правовий режим земель сільськогосподарського призначення має свою специфіку, зокрема через особливий суб'єктний склад учасників правовідносин щодо їх використання [2, с. 84-85].

Відповідно до чинного законодавства, такі землі можуть передаватися у власність або надаватися у користування громадянам України для ведення особистого селянського господарства (статті 22, 33, 121 Земельного кодексу України [3], Закон України «Про особисте селянське господарство» від 15 травня 2003 року [4]).

З цією метою можуть використовуватись земельні ділянки площею до двох гектарів, надані у власність або оренду. Цей розмір може бути збільшений у разі отримання земельної частки (паю) або її спадкування членами господарства. Землі також можуть надаватися для садівництва (статті 22, 35, 121 ЗК України) - до 0,12 гектара, для городництва (статті 22, 36 ЗК України), для сінокосіння та випасання худоби (статті 22, 34 ЗК України), для товарного сільськогосподарського виробництва, а також для ведення фермерського господарства